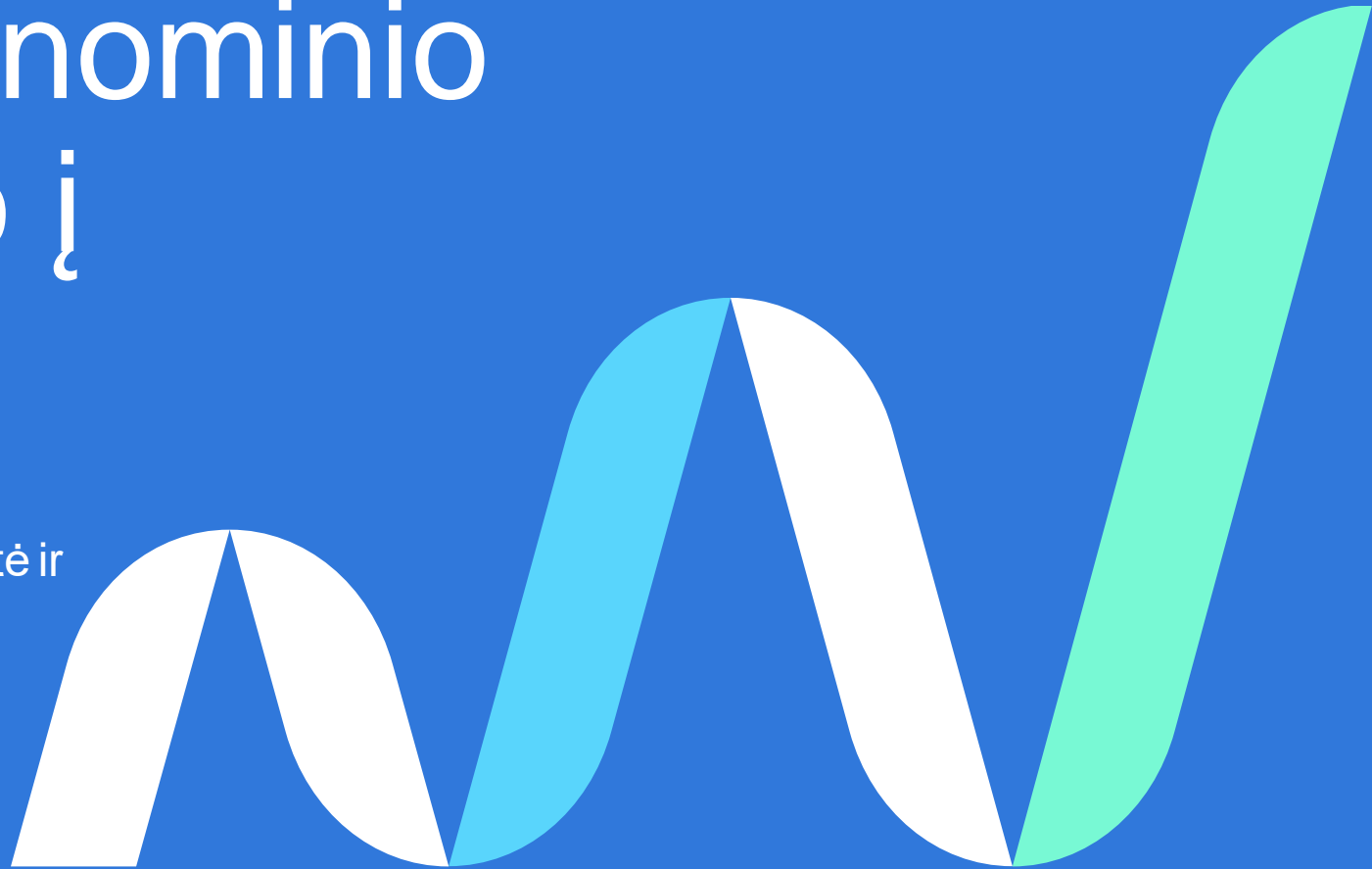

Siūlymai dėl ekonominio smurto įtraukimo į kampaniją

„Kurk Lietuvai“ projektų vadovės Augustė Dudutytė ir
Ramunė Vitartaitė

2023 05 31

Ekonominis smurtas - kas tai?

- **Ekonominis smurtas** – smurto forma, dažnai nutinkanti intymaus partnerio smurto kontekste ir apima partnerio ar buvusio partnerio pinigų, finansų bei daiktų, kuriuos pinigai gali nupirkti, kontrolę.¹
- **Viena iš keturių smurto artimoje aplinkoje formų** (Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 2011).²
- Dėl statistiškai labiau pažeidžiamos moterų ekonominės padėties ir tradicinių lyčių vaidmenų paplitimo, ekonominio smurto **dažniau tampa moterys**.³

1. Rekomendacijos socialinių paslaugų teikėjams ir vaiko teisių apsaugos specialistams dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje.

2. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas.

3. M. Johnson, 2008.

Asmeniui neleidžiama dirbti arba kontroliuojamas darbo pobūdis ir krūvis

Atsisakoma išlaikyti vaikus tiek gyvenant santuokoje, tiek skyrybų atveju

Atsisakoma teikti asmeniui informaciją apie realią turtinę šeimos padėtį

Asmuo priverčiamas pasiimti paskolą, atsisakyti santuokoje užgyvento turto ir pan.

Iš asmens atimamas uždARBIS, kontroliuojamas šeimos biudžetas, vienvaldiškai priimami finansiniai sprendimai

Ekonominio smurto pavyzdžiai

Ekonominio smurto pasekmės

Statistika

1. Rait, 2017.
2. Free From, 2020.
3. Surviving Economic Abuse, UK.

4. Adams et al., 2020.
5. M.L. Luoma et al, 2011.

Reiškinio neatpažinumas

Ekonominis smurtas išlieka dažnai neatpažintu ir todėl nespręstiniu fenomenu.

39% smurto artimoje aplinkoje aukų praneša patyrę/ usios ekonominį smurtą, tačiau pateikus prievartos scenarijus, buvo nustatyta, kad 100% imties patyrė tam tikrą savo partnerio ekonominę prievartą.¹

Smurtas artimoje aplinkoje Lietuvos gyventojams pirmiausia asocijuojasi su fizinio smurtu (šią smurto formą įvardijo 72 proc. apklaustųjų), o **ekonominį paminėjo mažiau nei 2 proc.**²

1. U. Grigaitė et al., 2019.

2. Reprezentatyvi visuomenės aklausa, Rait, 2017.

Komunikacinė kampanija

Siūloma į kampanijos turinį įtraukti:

- Skirtingus ekonominio smurto formų pavyzdžius ir jų sąveiką;
- Nukentėjusiųjų liudijimus-citatas;
- Pavyzdžius dažnų smurtinį elgesį pateisinančių ar menkinančių komentarų (įskaitant pačių aukų naudojamą diskursą);
- Teigiamus pavyzdžius, kaip auka kreipiasi ir sulaukia pagalbos, kuri padeda sumažinti ekonominio smurto žalą;
- Pademonstruojama, kaip ekonominė priklausomybė sąlygoja išėjimą iš smurtinių santykių.

Tikslinė auditorija: nukentėjęs, nukentėjusiųjų artimieji, smurtaujantys asmenys, bendroji publika.

Kampanijos siekiai:

- Atpažįstamas ekonominis smurtas, kaip jis pasireiškia;
- Atpažįstamas smurtą teisinantis diskursas;
- *Nuromantizuojama* ekonominė priklausomybė, kyla netolerancija ekonominiam smurtui;
- Žinoma, kokios pagalbos gali sulaukti aukos ir kur jos gali kreiptis;
- Auditorija supažindinama su sėkmingais pavyzdžiais ištrunkant iš ekonominio smurto ar sumažinant jo žalą.

Gerųjų užsienio praktikų pavyzdžiai

- HSBC banko (JK) informacinis [filmukas](#);
- *Surviving Economic Abuse* (JK) edukacinis [filmukas](#) *Ekonominio smurto supratimas*;
- *Surviving Economic Abuse* [filmukas](#), iliustruojantis nematomą ekonominio smurto našta.

Ekonominio smurto atvejų pavyzdžiai

- Smurtautojas siunčia grasinančias, bauginančio pobūdžio žinutės bankinio pavedimo paskirties laukelyje.
- Dalinis alimentų mokėjimas kas antrą mėnesį, taip neleidžiant kvalifikuotis valstybės subsidijuojamoms vaiko išmokoms.
- Smurtautojas priverčia auką nurašyti iš alimentų susikaupusią skolą.
- Kiekvieno pirkinio sau ar artimiesiems kvitų tikrinimas, kontrolė, terorizavimas.
- Reikalavimas, kad visos sąskaitos, kreditinės kortelės ir paskolos būtų partnerio/partnerės vardu ir privertimas jas apmokėti.
- Vertimas dirbti šeimos versle be atlygio.
- Aukos vertimas prašyti prieigos prie savo paties uždirbtų pinigų.
- Dvigubi standartai taikomi konvencionaliai moteriškas išlaidas vertinant kaip švaistymą pinigų, o konvencionaliai vyriškas išlaidas - kaip svarbias ar būtinas.

Susisiekiite su mumis!

Augustė Dudutytė

Projektų vadovė

Auguste.dudutyte@kurklit.lt

Ramunė Vitartaitė

Projektų vadovė

Ramune.vitartaite@kurklit.lt

**Daugiau informacijos apie
projektą**

1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, [Rekomendacijos socialinių paslaugų teikėjams ir vaiko teisių apsaugos specialistams dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmy, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje.](#)
2. Lietuvos Respublikos Seimas, [Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas](#), 2011.
3. U. Grigaitė et al., [Between experience and social ‘norms’, identification and compliance: economic and sexual intimate partner violence against women in Lithuania](#), 2019.
4. M. Johnson, *A Typology of Domestic Violence: Intimate Terrorism, Violent Resistance, and Situational Couple Violence*, 2008.
5. Gendered Violence Research Network, [Understanding Economic and Financial abuse in intimate partner relationships](#), 2020.
6. Rait, [Lietuvos gyventojų tyrimas apie lygias galimybes](#), Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa, 2017.
7. Free From, [METHODOLOGY](#), 2020.
8. Surviving Economic Abuse, [What is economic abuse?](#)
9. Surviving Economic Abuse, [Economic abuse: A global perspective](#): Findings on the prevalence and nature of economic abuse, and responses to it, 2022.
10. Adams et al., [The Frequency, Nature, and Effects of Coerced Debt Among a National Sample of Women Seeking Help for Intimate Partner Violence](#), 2020.
11. M. L. Luoma, [Prevalence Study of Abuse and Violence against Older Women](#), Results of a Multi-cultural Survey Conducted in Austria, Belgium, Finland, Lithuania, and Portugal, 2011.
12. HSBC UK (2022), *Financial Abuse. TV Advert*, Jungtinė Karalystė, <<https://www.youtube.com/watch?v=qDes4FSJ2KM>>;
13. Surviving Economic Abuse (2022), *Understanding Economic Abuse*, Jungtinė Karalystė, <<https://www.youtube.com/watch?v=PLNI9QstDGs>>;
14. Surviving Economic Abuse (2019), *End Economic Abuse*, Jungtinė Karalystė, <https://www.youtube.com/watch?v=9zIR_oAPszg>.